

Sygn. akt **IV C 2583/20**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	sędzia <i>Monika Włodarczyk</i>
Protokolant:	sekretarz sądowy Kacper Piotrowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 maja 2022 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **M. J., R. S. (1), T. R.**

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewoda (...)

o zapłatę

1. oddala powództwo M. J. w całości;
2. oddala powództwo R. S. (1) w całości;
3. oddala powództwo T. R. w całości;
4. zasądza od M. J. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania;
5. zasądza od R. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania;
6. zasądza od T. R. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt **IV C 2583/20**

UZASADNIENIE

Powodowie M. J., R. S. (1) i T. R. jako współuczestnicy formalni w dniu 20 października 2022 r. wnieśli pozew przeciwko Skarbowi Państwa - Komisji Nadzoru Finansowego domagając się:

a/ zasądzenia od pozwanego na rzecz M. J. kwoty (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi z opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty;

b/ zasądzenia od pozwanego na rzecz R. S. (1) kwoty (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi z opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty;

c/ zasądzenia od pozwanego na rzecz T. R. kwoty (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi z opóźnieniem od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty.

Ponadto wnieśli o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów, przedłożonego najpóźniej na ostatniej rozprawie głównej, a w razie nie złożenia takiego spisu kosztów, według norm przepisanych.

Dochodzone przez nich roszczenie powodowie określili jako odszkodowanie za sprawowanie w sposób nieprawidłowy nadzoru przez Komisję Nadzoru Finansowego nad podmiotem, który oferował instrumenty finansowe w postaci obligacji niezabezpieczonych (...) S.A.

Zakres nieprawidłowości zdaniem powodów został ujawniony w dokumencie oznaczonym jako „Informacja o wynikach kontroli działalności organów i instytucji państwowych oraz podmiotów organizujących rynek finansowy wobec spółki (...) S.A., podmiotów oferujących jej papiery wartościowe oraz ją audytujących opublikowany 21 stycznia 2020 r. W ocenie powodów, z w/w dokumentu wynika, iż gdyby Komisja Nadzoru Finansowego wykonała swoje ustawowe obowiązki w sposób należyty, powyższe przełożyłoby się na zmniejszenie skali emisji obligacji i narażenia inwestorów na straty. Przedmiotowe nieprawidłowości polegały na:

- nierzetelnym przeprowadzeniu w (...) S.A. w ciągu pięciu lat od wydania licencji, a w szczególności w 2017 r., kontroli w celu weryfikacji, czy spółka posiada stabilną sytuację finansową i prawidłowo wykonuje swoje zadania, na które KNF udzieliła zezwolenia;
- braku weryfikacji, czy spółka gwarantuje możliwość kontynuowania działalności zgodnie z zasadami uczciwego obrotu i w sposób należyty zabezpiecza interesy uczestników funduszu sekurytyzacyjnego.

Powodowie zwracając uwagę na szczególną rolę Komisji Nadzoru Finansowego podkreślili, że rola tego organu wykracza poza „nadzór” w rozumieniu tego terminu przyjętego na gruncie prawa administracyjnego. Powyższe w wyniku z zakresu uprawnień i obowiązków obejmujących podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego, w tym podejmowanie działań władczych i nie władczych, podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego, jego zagrożeń oraz podmiotów na nim funkcjonujących, w celu ochrony uzasadnionych interesów uczestników rynku finansowego, w szczególności poprzez nieodpłatne publikowanie - w formie i czasie przez siebie określonych - ostrzeżeń i komunikatów w publicznym radiu i telewizji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, - stwarzanie możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygnięcia sporów między uczestnikami rynku finansowego. Powodowie zwrócili ponadto uwagę na obowiązki Komisji wynikające z innych ustaw, w tym ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym opisane prawie w sposób tożsamy w art. 7.

Powodowie zarzucili, że KNF:

- nie interesował się zmianami danych osobowych członków zarządu i rady nadzorczej spółki, jej statutu, procedur zarządzania sekurytyzacyjnymi wierzytelnościami, których obowiązek przekazywania miała spółka od momentu wydania jej zezwolenia;
- nie dokonał pogłębionej analizy informacji zawartych w opiniach biegłych rewidentów do sprawozdań spółki oraz informacji wskazujących na naruszenia obowiązków informacyjnych spółki publicznej, zawartych w opublikowanym 23 października 2017 r. skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy (...) za III kwartał 2017 r. w zakresie dotyczącym nabycia przez (...) S.A. akcji (...) S.A.;
- w okresie do września 2018 r. KNF nie dokonywał analizy wpływu agresywnej polityki inwestycyjnej (...) S.A. na ceny aktywów na rynku wierzytelnościami;

- do lutego 2018 r. KNF nie sprawował rzetelnego nadzoru nad towarzystwami funduszy inwestycyjnych zobowiązanymi do nadzorowania czynności podejmowanych przez (...) S.A. jako zarządzającego portfelami inwestycyjnymi funduszy sekurytyzacyjnych, za wyjątkiem jednego (...);

- nie zwrócił uwagi i nie podjął działań kontrolnych po wycofaniu się (...) ze współpracy z (...) S.A. w zakresie zarządzania portfelem inwestycyjnym obejmującym sekurytyzacyjne wierzytelności funduszu sekurytyzacyjnego;

- przy zatwierdzaniu prospektu emisyjnego obligacji oraz w związku z publiczną ofertą akcji w oparciu o załączone sprawozdania finansowe nie zwrócił uwagi na wielokrotny wzrost wierzytelności przyjętych do dochodzenia przez (...) S.A.;

- nie wykrył podczas kontroli w (...) Bank S.A. od listopada 2017 r., iż doszło do nieuprawnionego uczestnictwa tego banku w procesie sprzedaży obligacji (...) S.A., powyższe natomiast zostało wykryte dopiero w ramach kontroli prowadzonej od czerwca 2018 r. do września 2018 r.;

- zbyt późno złożył zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstw określonych w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi odnośnie spółek uczestniczących w dystrybucji obligacji (...) S.A., co nastąpiło dopiero w dniu 20 kwietnia 2018 r.;

- nie dokonywał szczegółowych analiz transakcji zbycia wierzytelności z utratą wartości dokonywanych przez poszczególne banki czego skutkiem był brak możliwości uzyskania rzeczywistego obrazu o dalszej sytuacji aktywów o podwyższonym ryzyku, sprzedawanych przez banki na rynku;

- w wyniku braku kontroli (...) S.A. w 2017 r. było umożliwienie Spółce emisji serii obligacji PP5 i PP6 oferowanych w drodze oferty publicznej przydzielonych na łączną kwotę 37 147,9 tys. zł, które później nie zostały wykupione przez Spółkę, przy czym emisje te mogły być wstrzymane na podstawie art. 16 i 17 ustawy o ofercie publicznej z uwagi na podejrzenie naruszeń przepisów prawa związanych z ofertą publiczną.

Powodowie podnieśli również, iż działania nadzorcze, jakie UKNF podjęło po grudniu 2018 r. były spóźnione i nie w pełni rzetelne, ze względu na brak wszczęcia postępowania administracyjnego wobec jednego (...), niepowiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez inne (...), niepowiadomienie KNA oraz (...) o nieprawidłowościach

w działalności biegłych rewidentów, badających sprawozdania finansowe podmiotów nadzorowanych.

Konstatując powodowie zarzucili, iż KNF nie wypełniał prawidłowo czynności nadzorczych wynikających z art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, art. 68 ust. 5 w/w ustawy, art. 231 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi.

W ocenie powodów przedstawione nieprawidłowości potwierdzają spełnienie przesłanek odpowiedzialności z art. 417 k.c. (pozew k. 3-50)

W odpowiedzi na pozew złożonej 2 listopada 2021 r. pozwany Skarb Państwa - reprezentowany przez Wojewodę (...) wniósł o oddalenie powództwa, zasądzenie od powodów na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c.

Pozwany zajmując stanowisko zwrócił uwagę na lakoniczność pozwu w zakresie przytoczonych okoliczności faktycznych, nie podanie okoliczności wskazujących na nielegalność działań lub zaniechań KNF, nie odniesienie ocen dotyczących KNF zawartych w raporcie NIK do własnej sytuacji i nie przedstawienie stosownych powiązań kausalnych pomiędzy określonym działaniem lub zaniechaniem KNF a uszczerbkami majątkowymi jakich mieli doznać, nie sprecyzowanie, które z działań KNF-u jest nielegalne, sprzeczne z przepisami prawa, i w jaki sposób

wpłynęły na ich indywidualną sytuację i podjęte decyzje inwestycyjne, nie wyjaśnienie w czym upatrują szkody, skoro posiadają wierzytelności względem (...) S.A. z tytułu nabycia obligacji. Podniósł, iż podnoszone przez powodów nieprawidłowości dotyczą okresu listopad 2017 r. – kwiecień 2018 r., które jednak nie mają żadnego związku z sytuacją powodów, wobec nabycia przez nich obligacji przed tym okresem.

Pozwany zakwestionował twierdzenia powodów jakoby posiadali niezaspokojone wierzytelności względem (...) S.A., z tytułu emisji obligacji, wnioski co do nabycia przez nich w 2017 r. obligacji (...) S.A., w kontekście w jakim uzasadniałyby ich twierdzenie o posiadaniu niezaspokojonych wierzytelności. Ponadto nawet w przypadku posiadania wierzytelności względem (...) S.A. z tytułu nabycia obligacji, podniósł, iż wierzytelności te zostaną zaspokojone co najmniej w 1/4, zgodnie z zatwierdzonym układem w postępowaniu restrukturyzacyjnym, przy czym w przypadku uchylecia tego układu będą podlegały zaspokojeniu w całości lub w wyższej części niż wskazana. Z tych względów pozwany zakwestionował istnienie szkody po stronie powodowej i jej wysokość. Zaprzeczył aby istniał adekwatny związek przyczynowy pomiędzy działaniami lub zaniechaniami KNF a ewentualną stratą powodów.

Jako najważniejszy i podlegający rozpoznaniu w pierwszej kolejności pozwany podniósł zarzut braku legitymacji biernej Skarbu Państwa, albowiem to Urząd Komisji Nadzoru Finansowego powołany z dniem 1 stycznia 2019 r., wyposażony w osobowość prawną, ponosi odpowiedzialność za działania i zaniechania swego organu Komisji Nadzoru Finansowego oraz za zobowiązania Skarbu Państwa - Komisji Nadzoru Finansowego powstałe przed 1 stycznia 2019 r. Powyższe zdaniem pozwanego wynika z treści art. 29 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U. z 2018 r. poz. 2243).

Pozwany podniósł również zarzut przyczynienia się powodów do powstania szkody (odpowieź na pozew - k. 331-358).

W toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska (pismo powodów z 14 marca 2022 r. k. 380-386, pismo pozwanego z 22 kwietnia 2022 r. k. 396-403)

Sąd ustalił, co następuje:

(...) S.A. z siedzibą we W. działa od 2012 r. Jej przedmiotem działalności jest nabywanie pakietów wierzytelności i dochodzenie ich zapłaty na własny rachunek oraz zarządzanie zewnętrznymi portfelami wierzytelności w ramach zarządzania sekurytyzacyjnymi wierzytelnościami funduszy inwestycyjnych. Wierzytelności były nabywane za środki finansowe pozyskiwane przez Spółkę z emisji obligacji i wniesione do funduszu poprzez objęcie kolejnych emisji certyfikatów inwestycyjnych (okoliczność bezsporna, dowód: informacja o wynikach kontroli k. 84).

W lutym 2015 r. została sporządzona opinia niezależnego biegłego rewidenta dla Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...) S.A. która dotyczyła oceny skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej (...) S.A. za okres 2014 r. Biegły potwierdził, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Grupy kapitałowej na dzień 31 grudnia 2014 r., oraz jej wynik finansowy, zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej, jest zgodne z wpływającymi na treść skonsolidowanego sprawozdania finansowego przepisami prawa obowiązującymi Grupę kapitałową. Również w konkluzji wskazał, że nie zgłasza zastrzeżeń do prawidłowości i rzetelności zbadanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego a zwraca jedynie uwagę na opisaną w punkcie 4.3 sprawozdania niepewność dotyczącą szacunków przyjętych do wyceny w wartości godziwej wierzytelności nabytych. Zaznaczył, że szacunki wartości efektów windykacyjnych przyjętych na dzień bilansowy mogą ulec zmianie w przyszłości, rzeczywiste odzyski i koszty windykacji mogą odbiegać od przyjętych szacunków (dowód: opinia niezależnego biegłego rewidenta k. 179v-180).

W dniu 9 marca 2017 r. KNF po raz pierwszy zatwierdziła projekt emisyjny Spółki

w związku z ofertą publiczną oraz zamiarem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym, obligacji (...) S.A., emitowanych w ramach Programu Emisji Obligacji o łącznej wartości nominalnej do 300 mln zł.

Przedmiotowy prospekt zawierał sprawozdania finansowe za lata 2014-2015 zbadane przez biegłego rewidenta oraz za I półrocze 2016 r. - niezbadane.

Pierwsza emisja obligacji nastąpiła w dniu 18 kwietnia 2017 r. Prospekt był podstawą do przeprowadzenia sześciu ofert publicznych obligacji na łączną kwotę 256 mln zł.

W dniu 17 lipca 2017 r. w ramach przeprowadzonej pierwszej oferty publicznej akcji na Rynku Głównym (...) w W. S.A. zadebiutowały akcje (...) S.A.

W dniu 19 grudnia 2017 r. do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego wpłynęło zawiadomienie od anonimowego sygnalisty, informujące o wysokim ryzyku działalności Spółki, jej strukturze finansowania oraz prawdopodobnych przyszłych problemach z płynnością z tego wynikających.

W dniu 1 lutego 2018 r. Urząd KNF rozpoczął czynności kontrolne w (...) S.A.

W dniu 16 kwietnia 2018 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego skierował do Giełdy (...) S.A. oraz (...) S.A., żądania zawieszenia obrotu wszystkimi instrumentami finansowymi wyemitowanymi przez (...) S.A. Zawieszenie zaczęło obowiązywać od 17 kwietnia 2018 r. i nadal obowiązuje.

W dniu 20 kwietnia 2018 r. UKNF skierował zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 100 ust. 1 ustawy o ofercie publicznej oraz z art. 183 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

W dniu 17 kwietnia 2018 r. KNF opublikowała Komunikat w sprawie zawieszenia obrotu ww. instrumentami finansowymi, w którym informowała inwestorów o możliwych uchybieniach w polityce informacyjnej emitenta w zakresie jego rzekomych rozmów dotyczących zapewnienia finansowania z Bankiem (...) S.A. oraz (...) Funduszem (...).

W dniu 24 kwietnia 2018 r. KNF opublikowała komunikat w sprawie spółki (...) S.A. będący realizacją uchwały Komisji z tego samego dnia w przedmiocie przekazania do publicznej wiadomości informacji o środkach prawnych podjętych przez KNF w celu przeciwdziałania naruszeniu przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, ustawy o ofercie publicznej, ustawy o funduszach inwestycyjnych i Rozporządzeniu MAR w sprawie spółki (...) S.A.

W dniu 9 maja 2018 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia Fabrycznej we Wrocławiu otworzył wobec (...) S.A. przyspieszone postępowanie układowe w ramach procesu wszczęcia restrukturyzacji na podstawie ustawy Prawo restrukturyzacyjne.

W dniu 22 stycznia 2019 r. odbyło się Zgromadzenie Wierzycieli Spółki, które przeprowadziło głosowanie nad przyjęciem zaktualizowanej propozycji układowej, zgodnie z którym obligatariuszom niezabezpieczonym, których wśród wierzycieli (...) S.A. jest najwięcej, zostanie zwrócona kwota równa 25% należności głównej, wypłacona w ciągu ośmiu lat w 16 ratach (dowód: Informacja o wynikach kontroli k. 70v-71, 84-86).

W dniu 6 czerwca 2019 r. Sąd zatwierdził propozycję układu (dowód: obwieszczenie w MSiG z 4 lipca 2019 r. k. 363-369).

Do 1 stycznia 2019 r. zgodnie z art. 3 ustawy z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym działała Komisja Nadzoru Finansowego, która funkcjonowała jako organ właściwy w sprawach nadzoru finansowego nad rynkiem finansowym.

Zadania Komisji Nadzoru Finansowego zostały określone w art. 4 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, zgodnie z którym do zadań Komisji należało:

1. sprawowanie nadzoru nad rynkiem finansowym określonego w art. 1 ust. 2;
2. podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego;
3. podejmowanie działań mających na celu rozwój rynku finansowego i jego konkurencyjności;
4. podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego, jego zagrożeń oraz podmiotów na nim funkcjonujących w celu ochrony uzasadnionych interesów uczestników rynku finansowego, w szczególności poprzez nieodpłatne publikowanie - w formie i czasie przez siebie określonym - ostrzeżeń i komunikatów w publicznym radiu i telewizji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2016 r. poz. 639, 929 i 2260);
5. udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym;
6. stwarzanie możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygania sporów między uczestnikami rynku finansowego, w szczególności sporów wynikających ze stosunków umownych między podmiotami podlegającymi nadzorowi Komisji a odbiorcami usług świadczonych przez te podmioty;
- 6a. współpraca z Komisją Nadzoru Audytowego, w tym udzielanie informacji, wyjaśnień i przekazywanie dokumentów, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań związanych z monitorowaniem rynku w zakresie, o którym mowa w art. 27 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającego decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz.Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz.Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66);
7. wykonywanie innych zadań określonych ustawami.

Komisja była również uprawniona do zamieszczania na swojej stronie internetowej następujących danych:

- 1) ogólne kryteria i metody przyjęte w celu sprawdzenia przestrzegania przez bank przepisów art. 405-409 rozporządzenia nr 575/2013;
- 2) raz do roku, z zastrzeżeniem przepisów o tajemnicy zawodowej - podsumowanie wyniku sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1, oraz informację o zastosowanych środkach w przypadku stwierdzenia naruszenia przez bank przepisów wymienionych w pkt 1.

Komisja sprawuje również nadzór nad rynkiem kapitałowym na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym. Zakres podmiotów nadzorowanych zgodnie z ustawą określa art. 5 cyt. ustawy, zaś zadania Komisji w ramach w/w nadzoru obejmują zgodnie z art. 7 również - podejmowanie działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku kapitałowego; - sprawowanie nadzoru nad działalnością podmiotów nadzorowanych oraz wykonywaniem przez te podmioty obowiązków związanych z ich uczestnictwem w obrocie na rynku kapitałowym, w zakresie określonym przepisami prawa; - podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku kapitałowego; - wykonywanie innych zadań określonych przepisami prawa, - przygotowywanie projektów aktów prawnych związanych z funkcjonowaniem rynku kapitałowego oraz występowanie do właściwych organów z wnioskami o wydanie lub zmianę przepisów wykonawczych przewidzianych przepisami ustaw.

Ustawą z 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony interesów na tym rynku (Dz.U. z 2018 r. poz. 2243) (art. 10) został zmieniony art. 3 ustawy

o nadzorze nad instrumentami finansowymi, poprzez powołanie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, będącego **państwową osobą prawną**, której zadaniem jest zapewnienie obsługi Komisji Nadzoru Finansowego i Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Organami Urzędu Komisji są:

- 1) Komisja Nadzoru Finansowego, zwana dalej „Komisją”, która jest właściwa w sprawach nadzoru nad rynkiem finansowym;
- 2) Przewodniczący Komisji, który kieruje działalnością Urzędu Komisji i reprezentuje Urząd Komisji na zewnątrz.

Zgodnie z dodanym art. 19a Urząd Komisji prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków.

W myśl art. 29 ust. 1 powołanej ustawy „Wierzytelności i zobowiązania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 24 ust. 1, stają się wierzytelnościami i zobowiązaniami Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, o którym mowa w art. 25 ust. 1.”

W dniu 21 stycznia 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli opublikowała dokument pod nazwą „Informacja o wynikach kontroli. Działalność organów i instytucji państwowych oraz podmiotów organizujących rynek finansowy wobec spółki (...) S.A., podmiotów oferujących jej papiery wartościowe oraz ją audytujących”. W dokumencie zwrócono uwagę na zadanie KNF polegające na nadzorze nad zarządzaniem przez (...) S.A. sekurytyzacyjnymi wierzytelnościami funduszy sekurytyzacyjnych oraz wypełnianiem obowiązków ciążących na emitencie papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu publicznego. W ramach kontroli zarzucono KNF nie przeprowadzenie w przeciągu 5 lat od wydania zezwolenia na zarządzanie sekurytyzacyjnymi wierzytelnościami funduszy sekurytyzacyjnych UKNF, ani jednej kontroli w celu weryfikacji, czy posiada stabilną sytuację finansową i prawidłowo wykonuje zadania, na które KNF udzieliła zezwolenia. Wskazano, że rzetelnie przeprowadzone badania kontrolne pozwoliłyby na wykrycie nieprawidłowości

w wycenach pakietów wierzytelności prowadzących do zawyżenia ich wartości i sztucznego wykreowania wyniku finansowego Spółki, tak jak to nastąpiło podczas kontroli Spółki w 2018 r. Zarzucił KNF posiadanie informacji wskazujących na wysoce agresywny model działania Spółki na rynku wierzytelności, co samo w sobie wiąże się z podwyższonym ryzykiem działalności,

w tym wystąpienia nieprawidłowości. W zakresie posiadanych przez KNF sygnałów odnośnie nieprawidłowości wskazał również na opinię do sprawozdania finansowego za 2014 r., w której biegły rewident zwracał uwagę na niepewność danych finansowych dotyczących wyceny pakietów wierzytelności grupy kapitałowej (...), oraz na kolejne sygnały w II i III kwartale 2017 r. Zdaniem NIK w/w sygnały powinny być przesłanką do podjęcia działań nadzorczych w stosunku do (...) S.A. w tym szczególnie do podjęcia kontroli jej działalności już w III kwartale 2017 r. W jej wyniku powinny być podejmowane działania organu nadzoru, które powinny przełożyć się na zmniejszenie skali emisji obligacji i narażenia inwestorów na straty. Podsumowując działania KNF-u NIK stwierdził, iż były one spóźnione.

Jednocześnie NIK zwrócił uwagę, że organ nadzoru nie miał uprawnień do kontroli działalności spółki w pełnym zakresie, co utrudniało wykrycie zagrożeń dla bezpieczeństwa obrotu papierami wartościowymi Spółki, KNF nie mógł badać bezpieczeństwa działalności Spółki w innych obszarach niż zarządzanie funduszami sekurytyzacyjnymi, w tym w zakresie wypełnienia przez Spółkę obowiązków emitenta obligacji prywatnych, czy zdolności Spółki do wywiązywania się ze zobowiązań z tego tytułu, nie posiadał także uprawnień do przeprowadzenia kontroli w spółce jako emitenta papierów wartościowych w ofercie publicznej. Zdaniem NIK KFN miał natomiast możliwość zidentyfikowania nieprawidłowości w działaniu (...) S.A., naruszających obowiązki informacyjne spółki publicznej, gdyby niezwłocznie dokonał pogłębianej analizy informacji zawartych w opublikowanym 23 października 2017 r. skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy (...) S.A. za III kwartał 2017 r.

w zakresie dotyczącym nabycia przez (...) S.A. akcji (...) S.A.

NIK w ramach wniosków zawarł również uwagę, że KNF do września 2018 r. nie dokonywał analizy rynku wierzytelności, w szczególności warunków zbywania przez poszczególne banki pakietów wierzytelności z utratą

wartości, nabywanych m.in. przez fundusze zarządzane przez (...) S.A., nie dokonywał analizy wpływu agresywnej polityki inwestycyjnej (...) S.A. na ceny aktywów na rynku wierzytelności.

NIK wskazała na:

- nieskuteczną integrację nadzoru wobec braku przekazywania informacji o transakcjach sprzedaży wierzytelności z utratą wartości z pionu nadzoru bankowego do innych podmiotów nadzoru, w szczególności do pionu nadzoru kapitałowego;

- nie sprawowania do lutego 2018 r. rzetelnego nadzoru nad towarzystwami funduszy inwestycyjnych zobowiązanymi do nadzorowania czynności podejmowanych przez (...) S.A., jako zarządzającego portfelami inwestycyjnymi funduszy sekurytyzacyjnych, za wyjątkiem jednego (...), albowiem poza jednym (...) nie podjął czynności kontrolnych w pozostałych;

- brak w UKNF praktyki kontroli podmiotów podlegających nadzorowi KNF w sytuacji, gdy - tak jak (...) S.A. w 2017 r. - przeprowadzały ofertę publiczną papierów wartościowych, w ramach zatwierdzania prospektu emisyjnego KNF ograniczył się wyłącznie do weryfikacji kompletności tego dokumentu, nie zlecono emitentom zamieszczenia w prospekcie objaśnienia, co należy rozumieć przez sformułowanie, iż został on zatwierdzony przez KNF, tj., że nie oceniano modelu biznesowego emitenta, metod prowadzenia biznesu, sposobu jego finansowania, ani prawdziwości informacji zamieszczonych w prospekcie;

- pomimo podejmowania z urzędu działań ukierunkowanych na ograniczanie nieprawidłowości w procesie sprzedaży produktów na rynku finansowym, co było realizowane w ramach inspekcji w bankach, firmach inwestycyjnych, działania te w odniesieniu do oferowania obligacji (...) S.A. były nieskuteczne, zanim spółka utraciła płynność finansową, nie pozwoliły na zidentyfikowanie nieprawidłowości, kluczowych w procesie sprzedaży produktów na rynku finansowym (dowód: informacja o wynikach kontroli k. 66-134).

W piśmie z 3 stycznia 2020 r. Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego nie podzielił zasadności wniosków zawartych w protokole Kontroli, wskazując, iż nie znajdują one potwierdzenia zarówno w stanie prawnym, jak i faktycznym. Zwrócił uwagę na stan prawny obowiązujący do 2018 r., który w latach 2018-2019 ulegał zmianom. Zaznaczył, że spółka (...) nie była bezpośrednio i w pełnym zakresie nadzorowana przez KNF, oraz, że zakres działań, do jakich podejmowania uprawniony i zobowiązany był UKNF, był ograniczony ustawowo. Zakwestionował nieprawidłowość polegającą na nieskutecznym wykonywaniu nadzoru nad wywiązywaniem się przez (...) z obowiązków informacyjnych przed ujawnieniem problemów płynnościowych oraz z tezą, że było możliwe wcześniejsze zweryfikowanie informacji zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy (...) za III kwartały 2017 r. Zaznaczył, że przedmiotowe sprawozdania za okresy poprzedzające wykrycie problemów płynnościowych tego podmiotu były fałszowane wskutek świadomych działań kierownictwa najwyższego szczebla (...) S.A. i prezentowany stan wykreowany przez (...) S.A. Z tego względu analiza tych sprawozdań przy braku informacji pozyskanych w toku późniejszej kontroli bezpośredniej w siedzibie (...) S.A. nie pozwalała na stwierdzenie nieprawidłowości na wcześniejszym etapie. Również w zakresie obowiązków kontrolnych dotyczących zatwierdzania prospektu emisyjnego wskazano, że

w 2017 r. weryfikacji podlegało to czy prospekt odpowiada wymaganiom określonym

w przepisach prawa, na co wprost wskazywał art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Przedmiotowa regulacja nie umożliwiała odmowy zatwierdzenia prospektu ani z uwagi na trudną sytuację finansową emitenta, czy agresywny model biznesowy, czy wysoki poziom zadłużenia. Zwrócił uwagę, iż dopiero na skutek regulacji unijnych w 2019 roku wprowadzono obowiązek zamieszczania w prospekcie oświadczenia określającego rolę podmiotu zatwierdzającego prospekt. Taki obowiązek nie funkcjonował

w 2017 r. Co do kwestii akceptowania przez KNF nieprawidłowej praktyki firm inwestycyjnych oferujących m.in. obligacje korporacyjne, wskazał, że dopiero art. 74b ustawy o obrocie, tj.

z dniem 21 kwietnia 2018 r. wprowadził obowiązek zawierania przez firmy inwestycyjne z inwestorem umowy o świadczenie usługi maklerskiej, przyjmowania i przekazywania zleceń (dowód: stanowisko Przewodniczącego KNF do informacji o wynikach kontroli k. 141v-145).

M. J. w dniu 11 maja 2017 r. nabyła obligacje serii MN za kwotę (...)zł (dowód: potwierdzenie przelewu z 10 i 11 maja 2017 r. k. 186-187, zapis na obligacje 10 sztuk z 9 maja 2017 r. k. 188, propozycja nabycia nr 42 obligacji serii MN emitowanych przez (...) S.A. z 9 maja 2017 r. k. 189, potwierdzenie odbioru obligacji 10 sztuk z 12 maja 2017 r. k. 190).

W dniu 3 kwietnia 2018 r. powódka M. J. zwróciła się o wcześniejszy wykup obligacji w terminie 12 maja 2018 r. (dowód: pismo dot. wcześniejszego wykupu k. 192).

Oryginały obligacji serii MN 10 sztuk oraz oryginał wykupu obligacji zostały odebrane przez (...) S.A. w dniu 12 maja 2018 r., który zobowiązał się do przelania na rachunek powódki kwoty (...) zł (dowód: potwierdzenie odbioru oryginału obligacji oraz arkusza wykupu obligacji serii MN k. 191).

Powódka M. J. z zawodu jest licencjonowanym doradcą restrukturyzacyjnym (dowód: informacja ze strony internetowej k. 359-362).

Powód R. S. (1) w dniu 30 sierpnia 2017 r. nabył obligacje (...) S.A. serii NA za kwotę (...) zł oraz w dniu 21 listopada 2017 r. serii NP za kwotę (...)zł. (dowód: potwierdzenie przelewu z 30 sierpnia 2017 r. i 9 listopada 2017 r. k. 195-197, potwierdzenie odbioru obligacji serii NA 30 sztuk w dniu 31 sierpnia 2017 r. k. 198, potwierdzenie odbioru obligacji 7 sztuk w dniu 21 listopada 2017 r. k. 199, odcinek zbiorowy obligacji na okaziciela serii NA w zakresie 30 sztuk wystawiony 31 sierpnia 2017 r. k. 200, odcinek zbiorowy obligacji imiennych serii NP. 7 sztuk - potwierdzający, iż obligatariuszem jest R. S. (1) – wystawiony 21 listopada 2017 r. k. 201, zapis na obligacje na 30 sztuk z 23 sierpnia 2017 r. k. 202).

Powód T. R. nabył w dniu 24 lipca 2017 r. obligacje (...) S.A. serii PP4 za kwotę (...)zł (dowód: potwierdzenie przelewu z 24 lipca 2017 r. k. 204, formularz zapisu na obligacje na okaziciela na 10450 sztuk serii PP4 z 24 lipca 2017 r. k. 205-205v).

W dniu 27 kwietnia 2018 r. powód T. R. wezwał (...) S.A. do przedterminowego wykupu obligacji (...) 10400 sztuk w terminie 3 dni (dowód: wezwanie k. 206).

Na dzień 4 października 2020 r. na rachunku maklerskim powoda T. R. potwierdzono zapis 10400 sztuk obligacji (...) S.A. (dowód: stan rachunku pieniężnego i papierów wartościowych k. 207).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych w treści uzasadnienia dokumentów obrazujących co do zasady okoliczności działania (...) S.A, fakt przeprowadzonej w KNF kontroli przez NIK, którego wyniki w formie informacji zostały opublikowane oraz stanowisko Przewodniczącego KNF wyrażone odnośnie przedstawionych wniosków pokontrolnych. Sąd przyjął również za podstawę złożone dokumenty dotyczące nabycia odpowiednio obligacji na okaziciela czy imiennych spółki (...) S.A., z których wynikało bezspornie, iż powodowie złożyli stosowne formularze zapisu, potwierdzili odbiór obligacji, za które zapłacili. Zaznaczyć jednak należy, iż tylko powód R. S. (2) przedłożył odcinki zbiorowe stanowiące dowód wydanych mu obligacji, w którym oznaczono również termin wykupu na dzień 31 sierpnia 2021 r. w przypadku obligacji na okaziciela oraz na dzień 21 listopada 2021 r. w przypadku obligacji imiennych. Powódka M. J. w/w dokument nie złożyła z uwagi na dokonanie jego zwrotu (...) S.A. w raz z żądaniem wykupu, które to obligacje przyjęto do wykupu przez (...) S.A. w maju 2018 r. W oparciu o powyższe należało przyjąć, iż powódka nie dysponuje dokumentem potwierdzającym posiadanie aktualnie 10 sztuk obligacji na okaziciela, niemniej jednak z uwagi na treść pisma (...) S.A. z 7 grudnia 2018 r. uznać należy, iż do wykupu ostatecznie akcji powódki nie doszło (k. 193).

Co do zasady strona pozwana nie kwestionowała mocy dowodowej, ani wiarygodności złożonych przez stronę powodową dokumentów, lecz szczególnie w zakresie informacji wynikających z kontroli przeprowadzonej przez NIK strona pozwana kwestionowała fakty, które zdaniem powodów miały być wykazać. Zaznaczyć bowiem należy, iż przedmiotowy dokument stanowi wyłącznie dowód tego, iż zgodnie z uprawnieniami NIK została przeprowadzona kontrola, oraz zawiera ocenę NIK w zakresie działalności realizacji funkcji organu nadzorczego nad rynkiem finansowym i kapitałowym. Przedstawiona ocena została zakwestionowana przez Przewodniczącego KNF, zarówno w formie stanowiska przedstawionego w toku kontroli, jak również w piśmie po opublikowaniu informacji o wynikach kontroli. Z uwagi na powyższe przedstawione dokumenty w ocenie Sądu stanowią wyłącznie dowód przeprowadzenia kontroli oraz postawionych przez organ określonych wniosków. Nie stanowią i nie mogły stanowić podstawy do przyjęcia zaistnienia przesłanki odpowiedzialności deliktowej w postaci „działania niezgodnego z prawem”. Wskazać również należy, iż powodowie odpowiedzialność pozwanego oparli zasadniczo w całości na ustaleniach NIK, nie oferując w toku postępowania żadnego dowodu potwierdzającego nawet związek przyczynowy pomiędzy brakiem stosownych działań (jakich) przez KNF a zaistniałą po ich stronie szkodą, która ich zdaniem w całości odpowiada kwocie uiszczonej tytułem obligacji.

Powodowie nie przedstawili również analizy złożonego do akt skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 9 miesięcy 2017 r. dotyczącego grupy kapitałowej(...) S.A. przez co Sąd nie posiadając wiedzy specjalnej w zakresie oceny rzetelności czy też nieprawidłowości w/w sprawozdania, nie był mógł dokonać jego analizy.

Sąd zważył, co następuje:

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy w sprawie, w ocenie Sądu w całości zasługiwały na uwzględnienie zarzuty podniesione przez pozwanego, co musiało skutkować oddaleniem powództwa M. J., R. S. (1) i T. R., tj. powodów, których powództwo było rozpatrywane w niniejszym postępowaniu, w całości.

Podstawę oddalenia powództwa każdego z powodów w ocenie Sądu stanowiło po pierwsze brak legitymacji biernej pozwanego, pod drugie brak wykazania przesłanek odpowiedzialności deliktowej, na którą powołują się powodowie, w tym działania KNF-u niezgodnego z prawem, oraz związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym potencjalnie pozwanemu działaniem a szkodą powodów odpowiadającą kwocie nominalnej nabytych przez nich obligacji (...) S.A.

W tym miejscu przypomnieć należy, iż na kanwie niniejszego postępowania, powodowie zasadności swoich roszczeń upatrywali w odpowiedzialności deliktowej pozwanego za szkodę majątkową powstałą w następstwie nabycia odpowiednio przez M. J. 10 obligacji na okaziciela, R. S. (1) 37 obligacji (30 obligacji na okaziciela i 7 imiennych) i T. R. – (...) obligacji na okaziciela wyemitowanych przez (...) S.A. we W. o wartości nominalnej odpowiednio (...) zł, (...) zł i (...) zł. Podstaw przedmiotowej odpowiedzialności, powodowie upatrywali w art. 417 k.c. wskazując, iż pozwany z uwagi na niedopełnienie swoich obowiązków nadzorczych, których celem jest „zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku również poprzez rzetelną informację dotyczącą funkcjonowania rynku, przez realizację celów określonych w szczególności w ustawie - Prawo bankowe, ustawie z dnia 22 maja 2003 r.

o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym, ustawie z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji

i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego, ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawie z dnia 5 listopada 2009 r.

o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r.

o usługach płatniczych, odpowiada za szkodę powodów. Wskazali, iż gdyby KNF podjął czynności nadzorcze, stosował przysługujące mu instrumenty, w tym w zakresie kontroli sprawozdania finansowego grupy (...) S.A., (...) zarządzających wierzytelnościami przez fundusze sekurytyzacyjne, stosunkowo wcześniej możliwe by było ustalenie charakteru działania (...) S.A. i ograniczenia podjętych decyzji w zakresie nabycia obligacji.

Przed przystąpieniem do oceny roszczenia w pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd, z uwagi na pozwanie Skarbu Państwa - był zobowiązany do ustalenia właściwego *stationes fisci*, z którego działalnością związane są zarzucane czyny stanowiące o podstawie odpowiedzialności deliktowej. Powyższe wynikało z faktu, iż powodowie jako pozwanego określili Skarb Państwa – Komisję Nadzoru Finansowego, w sytuacji gdy pozew został złożony w dniu 20 października 2020 r., tj. w dacie, w której Komisja Nadzoru Finansowego jako organ administracji rządowej - *stationes fisci* - już nie działała.

Pozew został złożony 20 października 2020 r., w której to dacie zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, w brzmieniu nadanym art. 10 i art. 25 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz.U. z 2018 r. poz. 2243), został utworzony Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, będący państwową osobą prawną. Na powyższe zwrócił już uwagę Urząd Komisji Nadzoru Finansowego w piśmie z 24 marca 2021 r. wskazując, iż od 1 stycznia 2019 r. zgodnie z art. 24 powołanej powyżej ustawy została zniesiona dotychczasowa Komisja Nadzoru Finansowego, jako *statio fisci* Skarbu Państwa, i zgodnie z ust. 2 powyższego artykułu zlikwidowany został dotychczasowy Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (k. 290, pismo Prokuraturii Generalnej RP z 9 lipca 2021 r. k. 321-323).

Z dniem 1 stycznia 2019 r. na podstawie art. 25 powołanej ustawy został utworzony Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, który stosowanie do powołanego już uprzednio art. 3 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, jest państwową osobą prawną.

Przedmiotowe zmiany skutkowały zniesieniem Komisji Nadzoru Finansowego, jako jednostki organizacyjnej reprezentującej Skarb Państwa, przez co zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c. zniesiona Komisja Nadzoru Finansowego, jak również utworzony Urząd Komisji Nadzoru Finansowego niebędący jednostką organizacyjną, nie mogą działać w imieniu Skarbu Państwa.

Zgodnie z powołanym przepisem, w toku postępowania cywilnego za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej. W tej sytuacji konieczne było ustalenie, jaka jednostka organizacyjna jest właściwa do reprezentowania Skarbu Państwa w niniejszej sprawie.

Powyższe zostało ustalone na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 735), zgodnie z którym „W przypadku likwidacji państwowej jednostki budżetowej, w tym uzyskania przez nią osobowości prawnej lub przejęcia jej przez jednostkę samorządu terytorialnego, w sprawach związanych z jej działalnością Skarb Państwa reprezentuje kierownik jednostki, której zakres zadań obejmuje zadania zlikwidowanej jednostki, a w przypadku braku takiej jednostki - wojewoda właściwy ze względu na siedzibę zlikwidowanej jednostki”.

Przedmiotowa regulacja, określa zasady dokonania oznaczenia jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa w przypadku gdy stosowana jednostka budżetowa została zlikwidowana, przekształcona lub przejęta.

W świetle powołanych regulacji, oraz mając zatem na uwadze fakt, iż powodowie pozwali Skarb Państwa oraz jako jednostkę organizacyjną, z której działalnością dochodzą swoich roszczeń, oznaczyli podmiot, który został zniesiony, jako jednostkę uprawnioną do reprezentacji Skarbu Państwa w niniejszym postępowaniu Sąd określił wojewodę (...) (postanowienie z 28 września 2021 r. k. 326).

Przedmiotowa decyzja Sądu, jako oparta na treści art. 67 § 2 k.p.c. związane jest ściśle z wielokrotnie wyrażonym już przez Sąd Najwyższy stanowiskiem wynikającym z art. 34 k.c. zgodnie z którym Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych. Każda zatem czynność cywilnoprawna takiej państwowej jednostki organizacyjnej jest *de iure civili* czynnością Skarbu

Państwa, bowiem jednostki te działają na rachunek Skarbu Państwa. Skarb Państwa, będąc substratem Państwa, jest jednolitą i scaloną instytucją, stanowiącą jeden podmiot, nie mający odrębnych organów.

Materialnoprawna konstrukcja jednolitości Skarbu Państwa, jako osoby prawnej, wywiera w sferze przepisów proceduralnych ten skutek, że określenie w pozwie jednostki organizacyjnej Państwa (*statio fisci*) nie wpływa na oznaczenie osoby pozwanego, którym zawsze pozostaje Skarb Państwa.

Ponadto w sytuacji gdy strona, pozywając prawidłowo Skarb Państwa, wadliwie określa państwową jednostkę organizacyjną, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, a w sprawie powinna występować inna państwowa jednostka organizacyjna, uzupełnienie braku w zakresie prawidłowego określenia strony pozwanej powinno nastąpić w płaszczyźnie właściwej reprezentacji (art. 67 § 2 k.p.c.), przy czym sąd powinien z urzędu czuwać nad tym, aby Skarb Państwa był w postępowaniu sądowym reprezentowany w sposób prawidłowy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 stycznia 1974 r., II CR 685/73, OSNCP 1975, nr 1, poz. 10, w uchwale z 19 kwietnia 2001 r., III CZP 10/01, OSNC z 2001 r. nr 10, poz. 147).

Podzielając w pełni przedstawiony podgląd, w pełni akceptowany w doktrynie, konieczne i zasadne było podjęcie decyzji z 28 września 2021 r., która odpowiadała również woli strony powodowej (pismo z 30 lipca 2021 r. k. 315-316).

Przechodząc do oceny zgłoszonych roszczeń odszkodowawczych wskazać należy, iż zgodnie z art. 417 § 1 k.c. Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa”

Powyższe odpowiada wyrażonemu w art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawu podmiotowemu do wynagrodzenia szkody, jaka danemu podmiotowi została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej”.

W myśl poglądu wyrażonego w doktrynie (por. M. Safjan, Odpowiedzialność państwa na podstawie art. 77 Konstytucji RP, PiP 1999, z. 4, s. 3 i n.) art. 77 ust. 1 Konstytucji RP wyznacza kształt i model odpowiedzialności państwa – władzy publicznej – za wyrządzone szkody, który ukształtował przesłanki (model) odpowiedzialność oraz przyjęte ostatecznie w kodeksie cywilnym.

Z tych też względów o odpowiedzialność władzy w świetle regulacji konstytucyjnej stanowią: - zdarzenie związane z wykonywaniem funkcji władzy publicznej, przy czym pojęcie władzy publicznej obejmuje od strony podmiotowej nie tylko instytucje władzy państwowej

i jednostki samorządu terytorialnego, lecz także inne instytucje wykonujące funkcje władzy publicznej na określonym odcinku, w wyniku powierzenia lub przekazania im tych funkcji przez organy władzy publicznej, zaś od strony tylko takie formy działania państwa, które z natury swej przynależą do władzy publicznej i wynikają z kompetencji określonych w samej Konstytucji RP oraz w ustawach; - działalność instytucji władzy publicznej jako pewnej całości (struktury), a nie działania konkretnych osób związanych z tą instytucją, - szkoda, która ma być wyrządzona przez „niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej”, przez co nie obejmuje działań zgodnych z prawem, niemniej jednak „działanie niezgodne z prawem” definiować należy jako zachowanie sprzeczne z porządkiem prawnym (obiektywna kwalifikacja zachowania – bezprawność), - wyrządzenie szkody oznacza każdy uszczerbek na dobrach danego podmiotu prawnie chronionych, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym, - „działanie organu władzy publicznej” rozumie się szeroko jako działanie lub zaniechanie (tak Jacek Gudowski w komentarzu do art. 417 k.c., rok wydania 2018).

Przechodząc do sprecyzowania zasad odpowiedzialności na podstawie art. 417 § 1 k.c.

w pierwszej kolejności z uwagi na zarzut braku legitymacji pozwanego wskazać należy, iż jest on podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego czy innej osoby prawnej wykonującej władzę publiczną z mocy prawa. Odpowiedzialność Skarbu Państwa dotyczy tegoż podmiotu jako szczególnej państwowej osoby prawnej, cywilnoprawnej personifikacji państwa. Wprawdzie w znaczeniu potocznym utożsamia się pojęcia

Skarbu Państwa i państwa, jednak w istocie o Skarbie Państwa mówimy wtedy, gdy państwo jako fiskus wykonuje przy pomocy swoich jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej określone zadania należące do sfery dominium, czyli zadania o charakterze gospodarczym, pozbawione cech działania publicznoprawnego. Chodzi więc o działanie Skarbu Państwa

w sferze stosunków cywilnoprawnych, o charakterze majątkowym, z innymi podmiotami na zasadzie równorzędności. W takich przypadkach Skarb Państwa – zgodnie z art. 34 k.c. – jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nienależącego do innych państwowych osób prawnych. W rezultacie każda czynność cywilnoprawna państwowej jednostki organizacyjnej jest de iure civili czynnością Skarbu Państwa.

Na gruncie niniejszej sprawy jak słusznie wskazuje pozwany, z uwagi już na zasygnalizowane kwestie dotyczące zniesienia Komisji Nadzoru Finansowego, i powołanie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, która działanie nie jako organ- jednostka Skarbu Państwa lecz jako samodzielna osoba prawna, istotne jest jednak, w kontekście oceny legitymacji bierniej, czy pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...), ponosi odpowiedzialność za działania obecnie państwowej osoby prawnej.

Oceniając przedmiotową kwestię, istotne jest czy w takiej sytuacji występuje odpowiedzialność solidarna, in solidum, czy też każdy z w/w podmiotów odpowiada samodzielnie, za własne działania, zaniechania.

Wskazując na powyższe zwrócić należy uwagę na treść art. 417 § 2 k.c., który statuuje szczególną odpowiedzialność solidarną. Przywołując stanowisko doktryny podzielić należy pogląd, iż przepis art. 417 § 2 k.c. stanowi samoistną podstawę odpowiedzialności zarówno podmiotu wykonującego, jak i podmiotu zlecającego wykonywanie działań z zakresu władzy publicznej (jednostki samorządu terytorialnego lub innej osoby prawnej). Powyższe odpowiada konstytucyjnej koncepcji odpowiedzialności za szkody wyrządzone przy wykonywaniu działań imperialnych. Odpowiedzialność związana jest z samym wykonywaniem władzy publicznej, irrelevantne dla zasady odpowiedzialności pozostaje natomiast ustalenie, jaka jednostka organizacyjna władzę tę wykonuje. Kryterium funkcjonalne aktualne pozostaje również na gruncie art. 417 § 2 k.c., dlatego należy przyjąć, że podmiot (jednostka samorządu terytorialnego lub osoba prawna) wykonujący zadania imperialne jako zadania zlecone na podstawie porozumienia, odpowiada za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem działaniem przy wykonywaniu (komentarz do art. 417 k.c. pod redakcją Pietrzykowskiego wyd. 2020 r.). Zwrócić jednak należy uwagę, iż istotnym kryterium takiej odpowiedzialności (w tym solidarności zlecającego i wykonującego), jest kwestia podstawy przedmiotowego zlecenia, która stanowi porozumienie.

Poczynione rozważania zmierzają do wyprowadzenia wniosku, iż taka relacja nie wystąpiła na gruncie zdarzenia, które zostało wskazane jako odpowiedzialność Skarbu Państwa - wojewody (...), za brak należytego nadzoru realizowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego funkcjonującą do stycznia 2019 r., jako jednostka organizacyjna Skarbu Państwa a od 1 stycznia 2019 r. jako państwowa osoba prawna. Zakres działań w/w podmiotów nie został objęty żadnym porozumieniem, wynika wprost z regulacji ustawowych i bezspornie pozostaje działaniem w sferze imperium. Z tych też względów należy uznać, iż nie jest możliwe kształtowanie odpowiedzialności pozwanego, jako odpowiedzialnego solidarnie, skoro w/w zadań, z których wywodzi się odpowiedzialność nie przekazywał.

Z tego też względu regulacji kształtującej taki układ jaki zaistniał w niniejszej sprawie w zakresie odpowiedzialności wzajemnej obu podmiotów należy upatrywać, nie w art. 417 § 2 k.c. lecz uwzględnić zapis art. 40 § 1 k.c. zgodnie, z którym Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. Państwowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa. Przywołana regulacja statuuje zasadę nieodpowiedzialności wzajemnej Skarbu Państwa i państwowej osoby prawnej, przez co jak słusznie wskazuje pozwany, określając pozwanego przy dochodzeniu roszczenia konieczne jest ustalenie przez stronę powodową, status podmiotu, z którego działaniami lub zaniechaniami wiąże poniesioną szkodę, tj. czy dany podmiot działa jako państwowa osoba prawna czy też w strukturze Skarbu Państwa jako jego jednostka organizacyjna.

W niniejszej sprawie, działanie/zaniechanie, które miało zdaniem powodów wyrządzić szkodę odnosi się do działania/zaniechania Komisji Nadzoru Finansowego, przy czym z uwagi na zakresione przez stronę powodową ramy czasowe w/w działania/zaniechania obejmujące okres przed 1 stycznia 2019 r., bezsporne jest, iż dotyczy działania w/w podmiotu jako jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa. Istotne jest jednak, iż w/w organ został zniesiony, a jego zadania zgodnie z art. 3 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym zmienionym art. 10 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U.z 2018 r. poz. 2243) i art. 25 w/w ustawy, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, który został wyposażony w osobowość prawną. W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, iż za wszelkie działania/zaniechania Komisji Nadzoru Finansowego powstałe po 1 stycznia 2019 r. odpowiada Urząd Komisji Nadzoru Finansowego. Stąd też pytanie, kto ponosi odpowiedzialność za działania/zaniechania Komisji Nadzoru Finansowego zaistniałe przed 1 stycznia 2019 r.

Przed udzieleniem odpowiedzi odwołać się należy do poglądu doktryny wyrażonego na tle sytuacji jak niniejsza, a wprost nie uregulowana w art. 40 § 1 k.c.

Jak wskazuje prof. J. G. inną kwestią – nieuregulowaną w art. 40 k.c. – stanowi przejęcie zobowiązań Skarbu Państwa przez osoby prawne powstałe w wyniku nadania osobowości prawnej państwowym jednostkom organizacyjnym niemającym osobowości prawnej (jednostkom budżetowym). Decyzje ustawodawcy w tym zakresie są różne i wydają się arbitralne. W braku przepisu, który reguluje te kwestię, uznaje się, że to Skarb Państwa odpowiada za zobowiązania - zarówno kontraktowe, jak i deliktowe - państwowej jednostki budżetowej powstałe w okresie przed uzyskaniem przez nią osobowości prawnej (wyrok SA

w Warszawie z 6 czerwca 2003 r., I ACa 1159/02, OSA z 2004 r. nr 10, poz. 38). Znalazło to wyraz w art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy z 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U. Nr 12, poz. 136 ze zm.), który opiera się na założeniu, że zobowiązaniami Skarbu Państwa są zobowiązania wynikających nie tylko

z działalności państwowych jednostek budżetowych, które zostały zlikwidowane, ale także takich, które uzyskały osobowość prawną (por. także art. 6 ust. 6 u.z.z.m.p.). Z przepisów tych wynika ponadto, że zobowiązaniami Skarbu Państwa pozostają zobowiązania wynikające

z działalności państwowych jednostek budżetowych i zakładów budżetowych, powstałe przed ich przejęciem przez jednostki samorządu terytorialnego (por. art. 80 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.). Komentator powołuje się również na wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2012 r., (II CSK 688/11, LEX nr 1620265), w którym przyjęto, iż przepis ten nie narusza zasady wynikającej z art. 40 k.c., ponieważ nie wynika z odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania innych osób prawnych. Jego celem było usunięcie ewentualnych wątpliwości co do tego, czy wspomniane w tym przepisie zobowiązania pozostają nadal zobowiązaniami Skarbu Państwa. Przyjęte rozwiązanie odpowiada regule, zgodnie z którą zobowiązania związane z działalnością państwowej jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej po włączeniu jej w strukturę innej osoby prawnej pozostają zobowiązaniami Skarbu Państwa, jeżeli co innego nie wynika ze szczególnego przepisu ustawy (zob. uchwała SN z 5 grudnia 2002 r., III CZP 75/2002, OSNC z 2003 r. nr 10, poz. 134).

W doktrynie wskazuje się również, że ustawodawca może wprowadzić wyjątki od tej reguły, takie uregulowania należą jednak do rzadkości i dotyczą zazwyczaj nowo tworzonych państwowych osób prawnych. W art. 527 ustawy z 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U.

z 2020 poz. 310 ze zm.) przewidziano, że z dniem wejścia w życie ustawy - co nastąpiło 1 stycznia 2018 r. - należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej będącego państwową jednostką budżetową oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej będących państwowymi jednostkami budżetowymi stały się odpowiednio należnościami, zobowiązaniami, prawami i obowiązkami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie - nowej państwowej osoby prawnej utworzonej z mocy art. 525 Prawa wodnego, któremu w art. 239 ust. 1 tej ustawy przyznano osobowość prawną.

W doktrynie wskazano również, że podobne uregulowanie wprowadzono w związku z nadaniem osobowości prawnej Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego, co nastąpiło z dniem 1 stycznia 2019 r. Z art. 29 ust. 1 ustawy z 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz.U. poz. 2243) wynika, że wierzytelności i zobowiązania Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego (jednostkę budżetową), stały się z tą datą wierzytelnościami i zobowiązaniami Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego - jako nowo utworzonej osoby prawnej. Powyższe oznacza, iż doszło do pełnej sukcesji materialnoprawnej w zakresie wszystkich zobowiązań i wierzytelności, które do dnia 1 stycznia 2019 r. były wierzytelnościami czy zobowiązaniami Skarbu Państwa-Komisji Nadzoru Finansowego.

Przedmiotowe stanowisko w ocenie orzekającego Sądu należy w pełni podzielić. Przedstawiona bowiem powyżej regulacja art. 29 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku stanowi regulację szczególną względem regulacji wynikających

z powołanego powyżej art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy z 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U. Nr 12, poz. 136 ze zm.). Powyższe oznacza zatem, iż ustawodawca nadając osobowość prawną Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego, wprowadził jednocześnie szczególną regulację, określając odmienne niż wynikające z powołanego przepisu zasady w zakresie podmiotu odpowiedzialnego za zobowiązania i wierzytelności powstałe w związku z działaniem/zaniechaniem jednostki Skarbu Państwa, tj. Komisji Nadzoru Finansowego, wprowadzając, następstwo prawne nowopowstałej osoby prawnej.

Przedmiotowa szczególna regulacja, w ocenie Sądu jest jednoznaczna, wprowadzona celowo, przy czym brak rozróżnienia na rodzaj zobowiązań, czy wierzytelności oznacza, iż stanowi podstawę sukcesji generalnej zarówno zobowiązań kontraktowych, jak i deliktowych. Powyższe potwierdza dodatkowo treść art. 31 ust. 2 cyt. ustawy zgodnie z którym również

w w/w sprawach sądowych, sądownoadministracyjnych lub administracyjnych, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 stycznia 2019 r., w których stroną lub których uczestnikiem była Komisja Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 24 ust. 1, z dniem 1 stycznia 2019 r. stroną lub uczestnikiem staje się Komisja Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 25 ust. 2. Również analiza przedmiotowego przepisu potwierdza, iż celem ustawodawcy było przejęcie wszystkich zobowiązań niezależnie od podstawy ich powstania przez nowo utworzony Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, o którym mowa w art. 25 ustawy z 9 listopada 2018 r.

Konstatując powyższe w okolicznościach niniejszej sprawy, w pełni podzielić należy stanowisko strony pozwanej, że ustalenie podmiotu, który ma legitymację bierną, w sprawie szkody wskazanej przez powodów, wynikającej, zgodnie z twierdzeniami pozwu, z działania lub zaniechania KNF przed 1 stycznia 2019 r., powinno nastąpić na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy

z 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony interesów na tym rynku. Tym samym, w zakresie, roszczeń opartych na działaniach/zaniechaniach Komisji Nadzoru Finansowego z okresu 2012 r. - kwiecień 2018 r. - czy grudzień 2018 r., legitymację bierną co najwyżej należy przypisać nowo powołanemu Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego a nie Skarbowi Państwa reprezentowanym przez wojewodę (...).

Z uwagi na powyższe, powództwa wytoczone przez M. J., R. S. (1) i T. R., już z uwagi na brak legitymacji biernej pozwanego Skarbu Państwa – wojewody (...), podlegały oddaleniu.

Dla wyczerpania zarzutów podniesionych w toku postępowania, należy wskazać, iż użyte w art. 29 ust. 1 powołanej powyżej ustawy zmieniającej pojęcie zobowiązania, jak już sygnalizowano, nie może być rozumiane jedynie jako zobowiązanie wynikające ze stosunku umownego. Celem wyjaśnienia należy wskazać, że odpowiedzialność deliktowa to odpowiedzialność wynikająca z czynu niedozwolonego, którym zgodnie z prawem cywilnym, jest działanie albo zaniechanie, których skutkiem jest szkoda. Czynem niedozwolonym jest nie tylko czyn, za który grozi kara, ale każde

zachowanie, które narusza porządek prawny, przy czym nie musi być zawinione. Zgodnie z terminologią prawną, sam fakt wyrządzenia szkody powoduje, że zachodzi wtedy między sprawcą a poszkodowanym stosunek prawny. Skutkiem tego, jest to, że sprawca musi naprawić szkodę, a poszkodowany ma prawo otrzymać odszkodowanie. Sprawca jest więc dłużnikiem, a poszkodowany wierzycielem. Żeby jednak powstała odpowiedzialność deliktowa, nie jest ważne czy strony wiążą się stosunkiem prawnym, czy nie.

Powyższe ma również ugruntowanie w prawie rzymskim, w którym delikty stanowiły, drugą po umowach, główną podstawę zobowiązań. Zobowiązania z deliktów powstawały na skutek zaktualizowania się obowiązku zabronionego przez prawo czynu, rodzącego osobistą lub majątkową szkodę po stronie innej osoby.

W braku istnienia definicji prawnej i prawniczej pojęcia „delikt” w prawie rzymskim, do tej grupy zobowiązań zaliczano czyny, co do których jurysprudencja rzymska osiągnęła konsensus, iż za wywołaną przez nie szkodę, należy się kara prywatna i odszkodowanie.

W świetle powyższe pojęcie zobowiązanie oznacza szkodę zarówno powstałą w związku niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem kontraktu, jak i na podstawie czynu niedozwolonego, tj. deliktu.

Tym samym Sąd za bezzasadny uznał zarzut pozwanego, iż zobowiązanie, o którym mowa w treści art. 29 ust. 1 cyt. ustawy zmieniającej ustawę o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawodawca rozumiał wyłącznie jak powstałe na podstawie consensusu stron. Jak już wskazano, brak rozróżnienia podstawy zobowiązania, które przejmuje utworzona osoba prawna, w powołanym przepisie oznacza zarówno zobowiązanie z umowy jak i z deliktu.

Przechodząc do drugiego zarzutu, tj. braku legitymacji czynnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych względem Skarbu Państwa, wskazać należy, iż zdaniem powodów wynikała ona z twierdzeń o nabyciu obligacji (...) S.A. Zdaniem pozwanego złożone do akt dokumenty nie potwierdzały istnienia relacji i rodzaju relacji pomiędzy powodami a (...) S.A., w tym jaki był stan rozliczeń podmiotów, oraz że powodom przysługuje niezaspokojona i niemożliwa do zaspokojenia wierzytelność względem emitenta obligacji.

Analizując twierdzenia pozwanego należy przyjąć, że pozwany nie kwestionował co do zasady złożonych przez powodów kopii dokumentów wskazujących na nabycie akcji odpowiednio 10, 37 czy 10400 sztuk. Istota zarzutu zmierza do podważenia istnienia wierzytelności, jaka wynikałaby z upływu terminu wykupy obligacji.

Odnosząc się do zaistniałych wątpliwości należy wskazać, że obligacja jest papierem wartościowym emitowanym w serii, w którym emitent stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela obligacji („obligatariusza”) i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia (zob. art. 4 ust. 1 ustawy z 15 stycznia 2015 r. o obligacjach). Obligacje nie mogą mieć formy dokumentu. Obligacje podlegają zarejestrowaniu w depozycie papierów wartościowych prowadzonym zgodnie z przepisami ustawy z 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. Do powstawania oraz przenoszenia praw z obligacji stosuje się przepisy ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (zob. art. 8 ust. 1-3 ustawy

o obligacjach). Według tej ustawy, prawa ze zdematerializowanych papierów wartościowych powstają z chwilą zapisania ich po raz pierwszy na rachunku papierów wartościowych i przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku (zob. art. 7 ust. 1). Zwrócić również należy uwagę na treść art. 8 ustawy o obligacjach w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2019 r., zgodnie z którym Prawa z obligacji niemającej postaci dokumentu powstają z chwilą dokonania zapisu w ewidencji i przysługują osobie w niej wskazanej jako posiadacz obligacji.

Ustawodawca określił również podmioty upoważnione do prowadzenia ewidencji a mianowicie:

1) Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.;

2) spółka, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. przekazał wykonywanie czynności z zakresu zadań, o których mowa w art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1768, 2486 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138), zwanej dalej "ustawą o obrocie instrumentami finansowymi";

3) firma inwestycyjna;

4) zagraniczna instytucja kredytowa prowadząca działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

5) bank krajowy;

6) instytucja kredytowa prowadząca działalność bankową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Legitymację do realizacji uprawnień wynikających z obligacji, jako papierów wartościowych potwierdza z kolei imienne świadectwo depozytowe, wystawiane na żądanie posiadacza rachunku papierów wartościowych (zob. art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi), które określa termin wykupu i termin ważności świadectwa. Wskazać również należy, iż dowodem posiadania obligacji jest odcinek zbiorowy obligacji, wydawany w związku z zakupem większej ilości obligacji, w ramach którego emitent również potwierdza ilość obligacji, serię, wartość nominalną, podstawę wyemitowania i datę wykupu obligacji oraz kwotę wykupu.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezsporne jest, iż powód R. S. (1) złożył odcinek zbiorowy obligacji na okaziciela serii NA nr (...) - (...) określający datę wykupu na dzień 31 sierpnia 2021 r. oraz odcinek zbiorowy obligacji imiennych serii NP. nr (...) określający datę wykupu na dzień 21 listopada 2021 r. o łącznej wartości nominalnej obligacji (...) zł (k. 200-201). Powód T. R. przedstawił natomiast wyciąg z rachunku papierów wartościowych prowadzony przez (...) Banku potwierdzający zdeponowanie na jego rachunku obligacji na okaziciela serii PP4 w liczbie (...) o wartości nominalnej (...) zł (k. 207).

W przypadku powódki M. J., w/w nie przedstawiła ani świadectwa depozytowego, ani odcinka zbiorowego obligacji. Złożone dokumenty potwierdzają jednak, iż wydano jej obligacje w ilości 10 szt. (k. 190). Powódka w 2018 r. wystąpiła o wcześniejszy wykup obligacji, które zostały przejęte przez (...) S.A.

Również z żądaniem wcześniejszego wykupu wystąpił T. R., co wynika z wystosowanego wezwania z dnia 27 kwietnia 2018 r.

Złożone przez powodów M. J. oraz T. R., dalsze dokumenty, w tym pismo (...) S.A. z grudnia 2018 r. oraz wyciąg z rachunku maklerskiego potwierdzają jednakże, iż do wykupu przedmiotowych obligacji ze strony (...) S.A. nie doszło. Powyższe koreluje również z przedstawionymi w stanie faktycznym zdarzeniami, dotyczącymi po pierwsze zawieszenia obrotu instrumentami finansowymi (...) S.A., który to zakaz obowiązuje począwszy od 17 kwietnia 2018 r. do chwili obecnej, czy wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego w maju 2018 r. Ponadto nie ulega wątpliwości, że obligacje powodów, w których termin wykupu przewidziano po 4 latach od ich nabycia w wyznaczonym terminie nie zostały wykupione przez (...) S.A. co wynika z prowadzonego postępowania układowego.

Ponadto dla określenia posiadania przez powodów wierzytelności wobec (...) odwołać się należy do charakteru obligacji, która klasyfikowana jest jako dłużny papier wartościowy. Obligacja jest dłużnym papierem wartościowym, gdyż wynika z niego, że emitent ma dług względem obligatariusza (ergo jest dłużnikiem), któremu natomiast przysługuje wierzytelność względem emitenta obligacji (ergo jest wierzycielem). Stąd też konstrukcja prawna obligacji została ukształtowana na bazie (w formule) stosunku zobowiązaniowego (obligacyjnego) między emitentem jako dłużnikiem a obligatariuszem jako wierzycielem.

Spełnienie świadczenia pieniężnego przez emitenta zawiera się w zapłacie należności głównej (ewentualnie wraz z zastrzeżonymi należnościami ubocznymi w sposób i terminach określonych w warunkach emisji), tj. zapłacie wartości nominalnej obligacji. Zgodnie natomiast

z art. 74 u. oblig., jeżeli emitent jest w zwłoce z wykonaniem w terminie, w całości lub części, zobowiązań wynikających z obligacji, obligacje podlegają, na żądanie obligatariusza, natychmiastowemu wykupowi w części, w jakiej przewidują świadczenie pieniężne. Obligatariusz może żądać wykupu obligacji również w przypadku niezawinionego przez emitenta opóźnienia nie krótszego niż trzy dni, chyba że warunki emisji wskażą krótszy okres. Pomimo braku definicji wykupu w przepisach ustawy o obligacjach nie budzi wątpliwości, że wykup obligacji oznacza realizację zobowiązania emitenta jako dłużnika obligatariusza. Co do zasady wierzytelności obligatariuszy wynikające z obligacji stają się wymagalne w terminach wskazanych w warunkach emisji, wykup zaś powinien być dokonany zgodnie z warunkami emisji (warunkami wykupu; por. art. 6 ust. 1 pkt 6 u. oblig.). Od tej zasady możliwe są wyjątki określone w art. 74 ust. 2 i n. u. oblig. Z kolei odpowiedzialność emitenta z tytułu niedokonania wykupu w terminie nie jest zależna od jego winy.

Z reguły wykup (spełnienie świadczenia przez emitenta) polega w praktyce na jednorazowym przekazaniu obligatariuszowi kwoty odpowiadającej wartości nominalnej obligacji. Zasadą jest jednak, że wykup następuje w terminie ustalonym przez emitenta w warunkach emisji.

Wykup obligacji rozumiany jako spełnienie przez emitenta świadczenia w całości skutkuje umorzeniem obligacji (ex lege; art. 74 ust. 1 u. oblig.). Skutki umorzenia obligacji mają dwojaki wymiar: dotyczą istoty stosunku zobowiązaniowego na linii emitent – obligatariusz oraz dotyczą istoty instytucji papieru wartościowego. Po pierwsze, umorzenie obligacji definitywnie kończy relację zobowiązaniową łączącą emitenta z obligatariuszem uprawnionym z umarżanej obligacji. Z chwilą zatem umorzenia obligacji wygasają wszystkie prawa i obowiązki związane z obligacjami zarówno po stronie dłużniczej, jak i wierzycielskiej. Po drugie, umorzenie obligacji jest równoznaczne z prawnym unicestwieniem obligacji jako papieru wartościowego, tj. kończy ich byt prawny. Z chwilą zatem umorzenia obligacji traci ona przymiot (walor) papieru wartościowego i – jeżeli miała postać dokumentową – staje się jedynie dokumentem prywatnym o wartości historycznej oraz o ograniczonej wartości dowodowej, a samo unicestwienie dokumentu obligacji pozostaje irrelevantne dla bytu prawa w niej inkorporowanego lub już wygasłego. W przypadku obligacji zdematerializowanych umorzenie obligacji implikuje wykreślenie obligacji z właściwej ewidencji lub rejestru (tj. przede wszystkim z depozytu papierów wartościowych, o którym mowa w art. 8 ust. 2 u. oblig. oraz ewidencji, o której mowa w art. 7a ust. 7a u.o.i.f.). Umorzenie obligacji zdematerializowanych implikuje ich usunięcie z rachunku papierów wartościowych, na którym były zapisane, posiadanego przez danego obligatariusza.

Ponadto obligatariuszowi przysługuje prawo do wcześniejszego wykupu obligacji. Również w przypadku postępowania upadłościowego dochodzi do natychmiastowej wymagalności obligacji.

W świetle poczynionych rozważań, ustosunkowując się do zarzutu nie posiadania legitymacji czynnej powodów, z uwagi na nie wykazanie istnienia wierzytelności wobec (...) S.A. (a nie (...) S.A. jak wskazano w odpowiedzi na pozew), stwierdzić należy, iż podniesione twierdzenie jest bezzasadne. Wniosek ten wynika nie tylko z faktu, że powodowie M. J., czy T. R. już w 2018 r. wezwali (...) S.A. do wykupu obligacji przez co doszło do powstania wymagalności wierzytelności, ale również wynika ona z faktu upływu terminu wykupu oznaczonego z upływem 4 lat od dnia nabycia obligacji, który to z uwagi na nabycie obligacji w 2017 r. upłynął bezspornie w 2021 r.

W tych okolicznościach w ocenie Sądu zarzut braku legitymacji czynnej powodów nie zasługiwał na uwzględnienie, co jednak nie wpłynęło na zasadność dochodzonego przez powodów roszczenia. Inną kwestią jest natomiast wysokość tej wierzytelności utożsamiana przez powodów z wysokością szkody, której naprawienia domagają się w niniejszym postępowaniu.

W ocenie Sądu wywiedzione powództwa nie zasługiwały na uwzględnienie również z uwagi na brak wykazania przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, niezależnie od przyjęcia przez Sąd, iż jako główny powód oddalenia powództwa Sąd przyjął brak legitymacji biernej strony pozwanej.

Odpowiedzialność odszkodowawcza dochodzona przez powodów została oparta na treści art. 417 § 1 k.c., przy czym do stwierdzenia istnienia odpowiedzialności deliktowej koniecznym jest ziszczenie się łącznie następujących przesłanek:

- 1) niezgodnego z prawem działania lub zaniechania organu władzy publicznej.
- 2) wystąpienie szkody;
- 3) istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy owym działaniem bądź zaniechaniem, a zaistniałą szkodą.

Stosownie do dyspozycji art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Obowiązek wykazania wszystkich trzech wymienionych przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanego, spoczywał zatem na powodach.

Podstawowe znaczenie dla możliwości przypisania sprawcy szkody odpowiedzialności deliktowej ma określenie zdarzenia, za które podmiotowi przypisywana jest odpowiedzialność (czyn sprawcy) czyli w przypadku odpowiedzialności władzy publicznej działania lub zaniechania, które wypełniało znamiona niezgodnego z prawem. Jak już wskazano regulację art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, dla przypisania odpowiedzialności deliktowej, nie jest wykazanie winy organu.

Istotna dla oceny jest kwestia działania/zaniechania niezgodnego z prawem, tj. bezprawności działania organu władzy publicznej.

W dotychczasowym orzecznictwie i w doktrynie dominuje pogląd, iż przesłanką odpowiedzialności władz publicznych na podstawie art. 417 k.c. jest bezprawność w wąskim tego słowa znaczeniu, tzn. rozumiana jako niezgodność z prawem (poglądy na ten temat

i wątpliwości z tą kwestią związane omawia Z. Banaszczyk, w: System PrPryw, t. 6, 2009, s. 796–801). Dotyczy to zarówno działania, jak i zaniechania (zob. wyr. SN z 8 maja 2014 r., V CSK 349/13, Legalis). "Przesłankę bezprawności ujętą w art. 417 k.c. należy zatem ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej – z wyłączeniem norm moralnych, obyczajowych, zasad współżycia społecznego. Chodzi tu więc o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, rozporządzeniami oraz prawem stanowionym przez Unię Europejską". „Niezdgodność z prawem w świetle art. 77 ust.

1 Konstytucji RP musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87–94 Konstytucji RP).” (por. wyr. SA w Szczecinie z 27 lutego 2014 r., I ACa 880/13, Legalis, uzasadnienie wyroku TK z 4 grudnia 2001 r., K 18/00, OTK 2001, Nr 8, poz. 256).

Pojęcie to jest więc węższe niż tradycyjne ujęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego, które obejmuje obok naruszenia przepisów prawa również naruszenie norm moralnych i obyczajowych, określanych terminem "zasad współżycia społecznego" lub "dobrych obyczajów".

W orzecznictwie podkreśla się, że bezprawność w ramach reżimu odpowiedzialności deliktowej władz publicznych stanowi pewną autonomiczną kategorię prawną. Przyjmuje się również, że samo pojęcie bezprawności nie jest jednakowe na gruncie całego systemu prawa i nie każda nieprawidłowość może być kwalifikowana jako bezprawność (wyrok SN z 11 marca 2008 r., III CSK 558/07, niepubl., wyrok SA w Warszawie z 13 stycznia 2009 r., VI ACa 713/08, niepubl.). Na gruncie reżimu odpowiedzialności deliktowej władzy publicznej rozumienie bezprawności ulega jednak dalszym modyfikacjom. Specyfika przesłanki bezprawności

w obrębie tego reżimu ma wynikać z charakterystycznej natury prawnej aktywności, jaką jest wykonywanie władzy publicznej.

Podnoszony jest także argument, że tylko przy wykonywaniu działań władczych

w tradycyjnym, tzn. wąskim tego słowa znaczeniu, aktywność administracji musi mieć wyraźną podstawę ustawową. Skoro więc art. 417 k.c. nie ma zastosowania do tzw. działań niewładczych, to w takim razie nie ma potrzeby odwoływania się na użytek odpowiedzialności odszkodowawczej do reguł pozaprawnych, w tym do zasad współżycia społecznego. Przeciwno szerokiemu ujmowaniu przesłanki niezgodności z prawem, tj. uznaniu za niezgodne z prawem zachowania naruszającego zasady współżycia społecznego przemawia publicznoprawny charakter stosunku prawnego, z którego wynika odpowiedzialność odszkodowawcza. Choć bowiem zobowiązanie do naprawienia szkody ma charakter prywatnoprawny, powstaje ono w wyniku niezgodnego z prawem działania państwa lub jednostki samorządu terytorialnego w sferze imperium, a zatem stosunków publicznoprawnych. Prawo publiczne nie przewiduje obowiązku powinnego zachowania się władzy publicznej w oparciu o samodzielnie stosowane pozaprawne reguły postępowania, np. zasady współżycia społecznego" (tak SN w uzasadnieniu wyroku z lipca 2013 r.. V CSK 519/12, Legalis).

Opozycją dla w/w stanowiska jest oczywiście szerokie rozumienie przesłanki bezprawności, której orzekający Sąd na gruncie okoliczności niniejszej sprawy nie podziela.

Wskazać jednak jeszcze należy na kwestię interpretacji wykładni przepisów regulujących zadania władzy publicznej. W literaturze prawniczej już dawno zauważono, iż z teoretycznego punktu widzenia możliwe są trzy interpretacje przepisów regulujących zadania władzy publicznej. Od maksymalnie szerokiej - prowadzącej do przyjęcia zobowiązania osiągnięcia określonego rezultatu, poprzez umiarkowaną, której skutkiem jest uznanie istnienia obowiązku podjęcia działań, które leżą w możliwości organów władzy publicznej - do maksymalnie wąskiej, na podstawie której przyjmuje się jedynie uprawnienie, a nie obowiązek działania (zob. B. Gawlik, A. Kubas, Odpowiedzialność cywilna Skarbu Państwa, s. 166).

Konstatując zaznaczyć wypada, iż bezprawność na użytek odpowiedzialności deliktowej władz publicznych podlega zawsze ocenie sądu. Niekiedy sądy muszą oceniać, czy działanie funkcjonariuszy publicznych prowadzone było "w odpowiedni sposób", czy środki przymusu bezpośredniego nie były podejmowane "ponad potrzebę", oraz czy środki te "były adekwatne do napotkanych przeszkód" (wyr. SA w Białymstoku z 22 listopada 2006 r., I ACa 551/06, OSAB 2007, Nr 3-4, poz. 26); innymi słowy, dla ustalenia bezprawności trzeba wziąć pod uwagę całokształt okoliczności danego przypadku (wyrok SN z 4 listopada 1980 r., II VR 383/80, wyrok z 12 listopada 1968 r., II CR 407/68, Legalis).

W kontekście wąskiego ujęcia bezprawności organu władzy Sąd podziela stanowisko strony pozwanej, iż w świetle przyjętej w art. 417 k.c. przesłanki niezgodności z prawem, odpowiedzialność państwa nie zachodzi, jeżeli działania organów władzy były zgodne

z prawem, choć nierzetelne lub niecelowe, a zatem można było oczekiwać lepszych rezultatów tych działań lub skierowania tych działań na inne obszary, istotniejsze w przekonaniu oceniającego. Oznacza to również, że zaniechanie władzy publicznej może stanowić podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, tylko w przypadku gdy naruszałoby skonkretyzowany obowiązek, którego wykonanie wyłączyłoby powstanie szkody. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z 8 maja 2013 r. (V CSK 349/13) „Możliwość przypisania odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbowi Państwa za zaniechanie istnieje tylko w sytuacji niepodjęcia działania, do którego był on zobowiązany na podstawie przepisu prawa, przewidującego na czym konkretnie powinno polegać zachowanie Skarbu Państwa, aby do szkody nie doszło.”

Przechodząc do oceny w/w przesłanki na tle okoliczności niniejszej sprawy zaznaczyć należy, iż powodowie twierdzili, że szkoda, której naprawienia się domagają, powstała na skutek zaniechania realizacji kompetencji nadzorczych przysługujących Komisji Nadzoru Finansowego- jako jednostki staniones fisci Skarbu Państwa, w okresie od 2015 r. do kwietnia 2018 r.

Powodowie zwracają szczególną uwagę na cel powołania Komisji Nadzoru Finansowego opisany w art. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, a mianowicie „zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego” zadania jakie zostały nałożone na Komisję Nadzoru Finansowego opisane w art. 4 cyt. ustawy i art. 7 ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, w

tym również brak oceny sposobu wyceny wierzytelnościami zarządzanymi przez fundusze inwestycyjne, skupowane w ramach agresywnej polityki biznesowej prowadzonej przez (...) S.A. Zdaniem powodów, Komisja Nadzoru Finansowego nie dokonując kontroli przez 5 lat

w (...) oraz (...) S.A., tj. od momentu wydania zezwolenia na działanie (...) S.A., nie realizowała powierzonego jej nadzoru, przez co doszło do nieprawidłowości związanych

z emisją i dystrybucją obligacji (...) S.A., które to nieprawidłowości powinny być przez nią zwalczane. Jako źródło dowodowe stanowiące podstawę wyprowadzonych przez nich wniosków powodowie wskazują zasadniczo wyłącznie raport NIK opublikowany 21 stycznia 2020 r.,

w którym w ramach wniosków zostały wskazane zaniechania KNF, czy też działania KNF ocenione jako nierzetelne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż jak słusznie podnosi pozwany, zawrócić wypada uwagę na cel sporządzenia przedmiotowego raportu w wyniku przeprowadzonej kontroli, w ramach którego NIK oceniał rzetelność działania KNF i wielu innych organów,

w związku z sytuacją jaka została ujawniona w ramach działania (...) S.A. Wyprowadzone przez niego wnioski nie wskazują na niezgodne z prawem działanie KNF, nie wskazują, które regulacje prawne, a przede wszystkim, które z norm prawnych statuujących określone nakazy, czy zakazy zostały naruszone przez działanie czy zaniechanie KNF. Powyższe potwierdza przywołany przez powodów wniosek, wskazany w uzasadnieniu pozwu i przyjęty przez nich za własny w postaci „NIK uznał, że rzetelne przeprowadzenie kontroli pozwoliłoby na wykrycie nieprawidłowości w wycenach pakietów wierzytelności prowadzących do zawyżenia ich wartości i sztucznego wykreowania wyniku finansowego co ustalono na etapie kontroli w 2018 r.”. Przedstawiony wniosek wskazuje, iż zgodnie z art. 203 ust. 1 Konstytucji, pomimo uprawnień jakie przyznano NIK do dokonywania kontroli działalność organów administracji rządowej, Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności, celowości i rzetelności, w wynikach kontroli opisanych na stronach 41-60, brak jest wniosku o nielegalnym, sprzecznym z prawem działaniu/zaniechaniu KNF.

Co więcej oceniając moc dowodową w/w dokumentu należy mieć na uwadze również stanowisko Przewodniczącego KNF wyrażone odnośnie nie uwzględnienia po pierwsze stanu prawnego jako obowiązującego w latach 2014-2018, który nie zawierał regulacji nakazujących zamieszczenia kryteriów dokonanej oceny prospektu emisyjnego, jak również zakres wiedzy jaką posiadał KNF, a jaką dysponował NIK dokonując oceny działań w/w podmiotu pod kątem rzetelności działania.

Powyższe jest o tyle istotne, iż zdarzenie które dało asumpt do szerszej ingerencji przez KNF było zawiadomienie sygnalisty z grudnia 2017 r., wskazujące na fałszowanie wyników sprawozdań finansowych. Po tej dacie KNF nie tylko zmieścił stosowne komunikaty wskazujące na charakter działania (...) S.A. ale również doszło do zawieszenia obrotu instrumentami finansowymi (...) S.A. Ponadto NIK wskazał, że KNF powinien podjąć działania kontrolne, mając na uwadze po pierwsze opinię rewidenta w zakresie skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy (...) S.A. za rok 2014 r. (opinia

z lutego 2015 r.), oraz sprawozdanie finansowe opublikowane za 9 miesięcy 2017 r.

W zakresie pierwszego dokumentu wskazać należy, iż jest to wyłącznie ocena NIK, albowiem poza faktycznie wskazaniem na przedmiotową opinię brak jest jej szerszej analizy, której być nie może, albowiem biegły rewident we wnioskach sam przyznał, że sprawozdanie jest rzetelnie przygotowane, a jedyna uwaga odnosiła się do kwestii potencjalnej możliwości zmiany wartości wierzytelności w przeszłości.

W zakresie wyników opublikowanych za 9 miesięcy 2017 r., ujawnionych 23 października 2017 r. wskazać należy, iż działania takie zostały podjęte przez KNF już w lutym 2018 r., a ich skutki prowadzące w rezultacie do zaprzestania oferowania instrumentów finansowych emitowanych przez (...) S.A. zostały opisane w stanie faktycznym.

Konstatując powyższe jeszcze raz należy podkreślić, że przeprowadzona przez NIK kontrola nie ujawnia i nie zawiera stwierdzeń dotyczących rodzaju i zakresu działania bezprawnego, zaniechania działania, które ukonstytuowane było

określoną normą prawną. Tym samym zawarte w raporcie NIK oceny, jak słusznie wskazał pozwany, nie mogą stanowić podstawy ustaleń działania/zaniechania KNF, które miałyby znamiona niezgodności z prawem.

Słusznie również wskazuje pozwany, iż poza w/w wynikami kontroli powodowie sami nie sformułowali i nie byli w stanie sformułować nielegalnych działań czy zaniechań, z odniesieniem do określonego przepisu, normy, którą miał naruszyć KNF w okresie 2014-2018, pomimo, iż jak wskazano na początku zgodnie z art. 6 k.c. ciężar konkretyzacji takich działania czy zaniechania, spoczywał wyłącznie na stronie powodowej.

Konstatując powodowie odwołując się do wniosków NIK, zakwestionowanych przez Przewodniczącego NIK, ograniczają się wyłącznie do przedstawienia potencjalnej nierzetelności działania KNF, działań niewystarczających czy spóźnionych, które nie wypełniają przesłanki odpowiedzialności organu władzy publicznej na podstawie art. 417 § 1 k.c. Ponadto dla wykazania niezgodności z prawem w ocenie Sądu nie jest wystarczające wielokrotne odwoływanie się przez powodów do wskazanego już celu powołania Komisji Nadzoru Finansowego – art. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym. Powyższe można skonstatować, - cel nie feruje norm i nakazów czy zakazów. W tym miejscu powrócić należy do kwestii interpretacji zasad działania organu władzy, która została już poruszona powyżej, albowiem prezentowane zapatrywanie powodów prowadziłyby do konieczności akceptacji maksymalnie szerokiej interpretacji przepisów regulujących już nie tylko zadania stawiane określone organowi lecz cel dla którego został powołany. Taka interpretacja, prowadziłyby wręcz do pewnej utopii, gdyż oznaczałaby przyjęcie, że powołane organy działają w idealnych warunkach, w idealnie zorganizowanym państwie. Dlatego też jeszcze raz należy podkreślić, iż wyznaczony cel, czy zadania, nie stanowią skonkretyzowanych nakazów, czy zakazów. Tym samym wyznaczone w ustawie cele powołania organu nie stanowią i nie mogą stanowić źródła roszczenia odszkodowawczego, gdyż jako takie nie są przez państwo gwarantowane.

Brak wykazania pierwszej z przesłanek zasadniczo czyni zbędnym dokonywanie analizy okoliczności sprawy pod kątem wykazania pozostałych warunków odpowiedzialności deliktowej, które to muszą zaistnieć kumulatywnie.

Niemniej jednak, dla wyczerpania wszystkich zarzutów strony pozwanej, wskazać należy, iż zasadniczo powodowie w ramach uzasadnienia pozwu nie wskazują na czym polega ich szkoda. Gros rozważań powodowie poczynili wyłącznie w zakresie wynikających z różnych ustaw zadań Komisji Nadzoru Finansowego, obowiązków sprawozdawczych, informacyjnych jakie zostały nałożone na podmioty podlegające nadzorowi KNF, pomijając przy tym co może badać pozwany, jaki ma zakres uprawnień, a na co zwrócił uwagę Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego w zastrzeżeniach do wyników kontroli. W pozwie powodowie nie skupili się natomiast na kwestii szkody i jej wysokości. Zdaniem powodów, jak można domniemywać, doznana przez nich szkoda odpowiada kwocie jaką zapłacili za zakupione obligacje. Tym samym wydatkowana przez nich kwota na rzecz (...) S.A., który jako emitent jest ich dłużnikiem, ma stanowić uszczerbek w majątku powodów, który pozwany powinien naprawić.

Pochylając się nad przesłanką szkody w ramach odpowiedzialności deliktowej, należy ogólnie stwierdzić, że jest nią powstała wbrew woli poszkodowanego różnica między obecnym jego stanem majątkowym a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Tak rozumiana szkoda będzie polegać zwykle na zmniejszeniu aktywów poszkodowanego (art. 361 § 2 k.c.).

Nie ulega wątpliwości, że powodowie jako obligatariusze, jak już wskazano powyżej, w związku z upływem terminu wykupu spornych obligacji, posiadają w stosunku do emitenta wierzytelność pieniężną opiewającą odpowiednio w przypadku M. J. na kwotę (...) zł, w przypadku R. S. (1) na kwotę (...) zł, a w przypadku T. R. na kwotę (...) zł. Z wyciągu z rachunku maklerskiego wynika bowiem, że powód T. R. posiada 10400 sztuk obligacji o wartości nominalnej każda z nich po (...) zł (k. 207).

Co również istotne powstaje pytanie czy z uwagi na postępowanie układowe w ramach restrukturyzacji, w którym zastrzeżono dla obligatariuszy spłatę odpowiadającą ¼ wartości nominalnej obligacji, kwoty odpowiadające pełnej cenie nominalnej obligacji, są faktycznie

w całości szkodą – uszczerbkiem w majątku powodów. Odpowiedź musi być oczywiście na tym etapie negatywna. Powodowie zresztą w tym zakresie nie podjęli żadnej inicjatywy, zmierzającej do wykazania, że w/w 25% wartości, im nie przysługują, zostali tego pozbawieni lub też ich roszczenia nie zostały uwzględnione w ramach układu, a jeżeli tak to dlaczego.

Ponadto powodowie nie wskazali również w jakiej wysokości uzyskali odsetki, które jak wynika z odcinka zbiorowego zostały oznaczone na 8%.

W tych okolicznościach w ocenie Sądu, powodowie podając odpowiednio wartości (...) zł, (...) zł i (...) z, z przyczyn wskazanych powyżej oszacowali wartość szkody majątkowej wynikającej z odpowiedzialności deliktowej pozwanego w sposób nieprawidłowy.

Przechodząc do ostatniej przesłanki, tj. istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy niezgodnym z prawem działaniem/zaniechaniem a szkodą i jej wysokością, Sąd uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy, powodowie nie dopełnili spoczywającego na nich ciężaru dowodu i nie wykazali aby taki związek istniał (art. 361 § 1 k.c.).

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą dla stwierdzenia w określonym stanie faktycznym istnienia związku przyczynowego należy ustalić, czy zdarzenie stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody (test *conditio sine qua non*) i czy szkoda jest normalnym następstwem tego zdarzenia. Taki związek przyczynowy zachodzi wówczas, gdy w danym układzie stosunków

i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez szczególnego zbiegu okoliczności, szkoda jest normalnym następstwem tego rodzaju zdarzeń - przy czym ocena, czy skutek jest normalny, winna być oparta na całokształcie okoliczności sprawy oraz wynikać z zasad doświadczenia życiowego, zasad wiedzy naukowej i specjalnej (zob. m.in. wyrok SA w Warszawie z 12 kwietnia 2017 r., I ACa 1767/16, Lex nr 2283419; wyrok SA w Łodzi z 19 kwietnia 2016 r., I ACa 1510/16, Lex nr 2044373, wyrok SA w Krakowie z 10 grudnia 2015 r., I ACa 1212/15, LEX nr 1974119).

Na kanwie niniejszego postępowania, w celu wykazania omawianej przesłanki, nawet gdyby przyjąć, że odpowiedzialność rodziłyby nierzetelne działania opisane w wynikach kontroli (innych powodowie nie przedstawili) to winni wykazać, że podjęcie, sprawowanie aktywniejszego, pełniejszego nadzoru, spowodowałoby, iż faktycznie nie zawarliby transakcji nabycia obligacji, a przez to nie powstałby uszczerbek w wysokości wskazywanej przez nich jako cena obligacji.

Należało więc wykazać, że podjęcie faktycznie konkretnych działań w ramach sprawowanego nadzoru, wpłynęłoby na decyzję powodów, tj. że nie podjęliby decyzji nabycia obligacji, że zaniechanie konkretnych działań miało decydujące znaczenie dla podjęcia przez powodów decyzji o zawarciu transakcji, jak również, że pomiędzy naruszeniem obowiązków ustawowych przez pozwanego a powstałą szkodą wystąpił adekwatny związek przyczynowy.

Takich okoliczności powodowie nawet nie usiłowali udowodnić, nawet nie zawnioskowali dowodu, który miałby zmierzać do wykazania takiego związku. Powodowie nawet nie przedstawili jakie działania podejmowali przed zawarciem transakcji nabycia obligacji, czy dokonywali weryfikacji podmiotu emitującego obligacje, czym kierowali się i jakie znaczenie miało dla nich to, że Komisja Nadzoru Finansowego sprawuje nadzór i jaki jest jego zakres. Żadnych z tych danych powodowie nie ujawnili. Zasadniczo należało uznać, iż powodowie przyjęli, że brak należytego nadzoru skutkowało dopuszczeniem do emisji obligacji, których gdyby nie było to by ich nie nabyli.

Przyjęcie takiej konstrukcji w realiach niniejszej sprawy i ferowanie na niej odpowiedzialności pozwanego jest niedopuszczalne. Po pierwsze wskazać należy, iż kontrola prospektu emisyjnego przez KNF w 2016-2017 r. odbywała się wyłącznie pod względem formalnym, przez co postępowanie administracyjne w sprawie zatwierdzenia prospektu emisyjnego, w tym także dla obligacji, nie ma na celu oceny ryzyka inwestycji, a wyłącznie weryfikację treści dokumentu z zakresem informacji wymaganymi przepisami prawa. Jak wynika bowiem z art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 512) Komisja odmawia zatwierdzenia prospektu

emisyjnego, jeżeli nie odpowiada on pod względem formy i treści wymogom określonym w przepisach prawa. Brak zatem wykazania w/w okoliczności prowadzi do wniosku, iż KNF nie stwierdzając uchybień formalnych prospektu, czego również nie wykazali powodowie, nie mógł podjąć decyzji negatywnej.

Ponadto wskazać należy, iż powodowie co do zasady powołują się na uchybienia które miały miejsce już po nabyciu przez nich obligacji. Jak wynika ze złożonych dokumentów powódka M. J. nabyła obligacje w dniu 11 maja 2017 r., powód T. R.

w dniu 24 lipcu 2017 r. a R. S. (1) w dniu 41 sierpnia 2017 r. i 21 listopada 2017 r. Asumptem do działania, które KNF powinna i mogła podjąć w ramach sprawowanego nadzoru, było bowiem dopiero zawiadomienie sygnalisty z grudnia 2017 r., ewentualnie sprawozdanie skonsolidowane za 9 miesięcy 2017 r. ujawnione w dniu 23 października 2017 r. Powyższe prowadzi zatem do wniosku, iż KNF mógł zainicjować odpowiednie działania dopiero w grudniu 2017 r. a zatem już po zakupie obligacji przez powodów. Ponadto podjęcie czynności kontrolnych niezwłocznie po 23 października 2017 r. i tak nie zapobiegłoby nabyciu przez R. S. (1) 7 obligacji imiennych w dniu 21 listopada 2017 r. albowiem z uwagi na konieczność zebrania odpowiednich dokumentów i czas potrzebny na ich analizę, podjęcie decyzji niweczających jakikolwiek obrót instrumentami finansowymi do w/w daty i tak nie był możliwy.

Ponadto, jak już wskazywano uprzednio powodowie pomimo złożenia opinii biegłego rewidenta dotyczącej skonsolidowanego sprawozdania za 2014 r. grupy (...) S.A., z uwagi na zawarte w niej wnioski potwierdzające przedstawienie rzetelnie i jasno informacji istotnych dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej na dzień 31 grudnia 2014 r., sporządzenie sprawozdania zgodnie ze wskazanymi standardami i wymogami ustawy o rachunkowości a także podsumowanie, iż jest zgodne z wpływającymi na treść skonsolidowanego sprawozdania finansowego przepisami prawa obowiązującymi grupę kapitałową, skutkowało brakiem dostatecznych informacji, czy nawet podjęciem uzasadnionych wątpliwości co do rzetelności sprawozdania, a tym samym inicjowania na tym etapie postępowania kontrolnego przez KNF. Powodowie nie wykazali przy tym, że gdyby faktycznie taka kontrola została przeprowadzona w 2015-2016 r. to skutkowałaby ona decyzją uniemożliwiającą im nabycie obligacji czy podjęcia wątpliwości, iż inwestowanie w obligacje (...) S.A. w 2017 r. jest niebezpieczne.

Zwrócić również należy uwagę, że strona powodowa nie przedstawiła dowodów, z których by wynikało, że KNF powinien podjąć wątpliwości co do rzetelności sprawozdań finansowych sporządzanych przez (...) S.A. publikowanych za kolejne okresy, w tym w zakresie wyceny wiarygodności. Takich danych bez informacji sygnalisty złożonej dopiero w grudniu 2017 r., wobec fałszowania danych w sprawozdaniach, KNF sama w oparciu wyłącznie o dane zawarte w sprawozdaniu nie mogła powziąć. Przeciwnych okoliczności, jak już wskazano powyżej powodowie również nie wykazali.

Pozwany podniósł również zarzut przyczynienia się powodów do powstania szkody z uwagi na fakt, iż ze względu na łatwość dowiedzenia się o ryzykach związanych z inwestowaniem w obligacje korporacyjne, oraz fakt, że byli o tym informowani, nie można przerzucać obowiązku dbałości o własne sprawy, i podejmowane przez nich ryzyko, w zakresie skutków takich decyzji, w przypadku ich niepowodzenia na Skarb Państwa.

W ocenie Sądu analiza podniesionego zarzutu w świetle nie wykazania przesłanek odpowiedzialności deliktowej, braku podstaw obciążenia obowiązkiem naprawienia szkody Skarb Państwa, przy nawet wątpliwościach co do wysokości szkody, jest zbędna i nieistotna dla rozpoznania sprawy.

W oparciu o złożone do akt dokumenty można z całą stanowczością podkreślić, że powódka M. J. z uwagi na posiadaną wiedzę jako doradca restrukturyzacyjny, z pewnością miała możliwości samodzielnej oceny dokumentów finansowych (...) S.A. i to pod kątem umożliwiającym ocenę prowadzonej polityki biznesowej.

Konstatując, w ocenie Sądu, pomiędzy działaniami i zaniechaniami zarzucanymi KNF,

a powstałą szkodą brak jest adekwatnego związku przyczynowego. Nie sposób bowiem uznać, iż po pierwsze było możliwe wcześniejsze podjęcie czynności kontrolnych przez KNF, a nawet gdyby zostały pojęte, że miałyby wpływ na decyzje powodów w zakresie nabycia obligacji.

W tym stanie rzeczy Sąd oddalił w całości żądania powodów.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 105 § 1 k.p.c., art. 98 § 1¹ k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r.

o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2180 j.t.) oraz § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) dokonując podziału w równych częściach obowiązku zapłaty kosztów zastępstwa wg stawki wyliczonej od łącznej wartości przedmiotu sporu, tj. po 3 600 zł od każdego z powodów wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania do dnia zapłaty. Sąd dokonując podziału kosztów w równych częściach, uznał, że jeżeli po stronie przegrywającej występuje kilka osób, koszty zastępstwa procesowego strony pozwanej reprezentowanej przez pełnomocnika wyrażają się jednym wynagrodzeniem, a nie jego wielokrotnością (postanowienie SN z 5 października 2010 r. I PZ 24/10, niepubl., postanowienie SN z dnia 28 stycznia 2020 r., II UK 119/18 – niepubl.).

Z powołanych względów rozstrzygnięto jak w sentencji wyroku.

sędzia Monika Włodarczyk